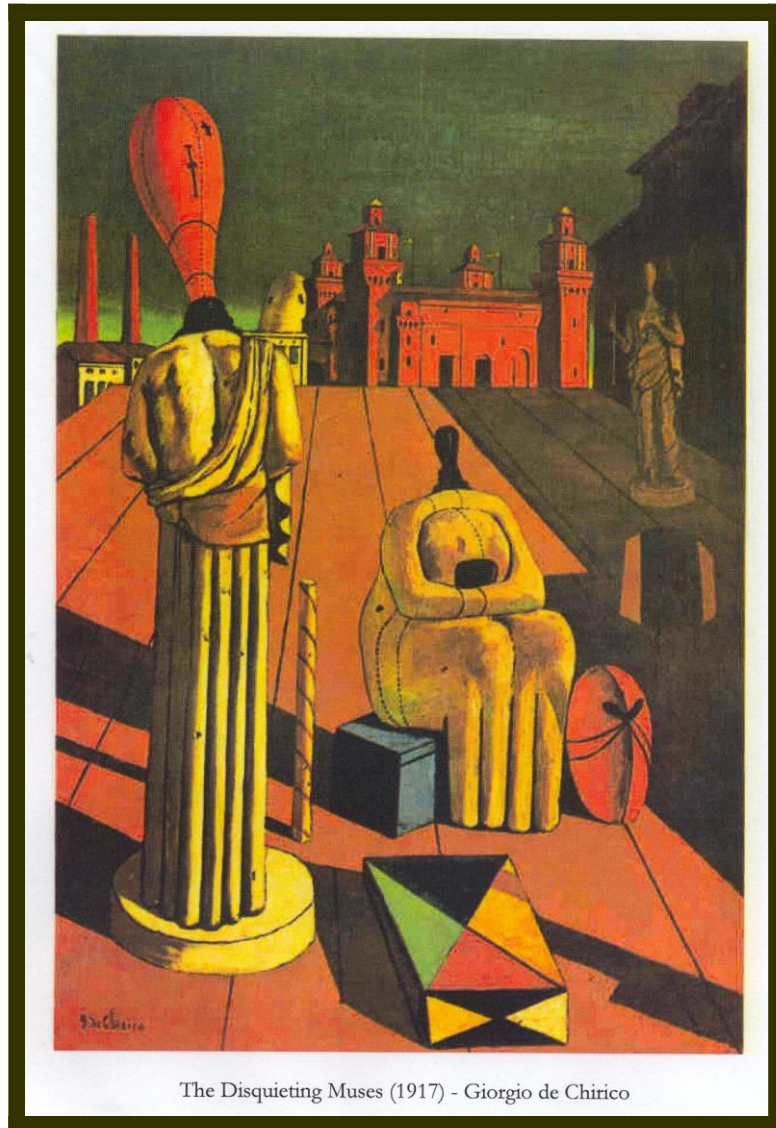

WEERKLANK JANUARI 2014

NUMMER 144

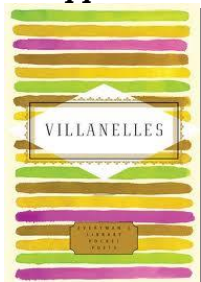

The Disquieting Muses (1917) - Giorgio de Chirico

MARK STRAND

The Disquieting Muses

+ **Supplement**

Redactie: Renée E. Delhez-vdW.

Thom Gunn: Thoughts on Unpacking *Marianne Moore*: Birdwitted
W.H.Auden: Hymn to St Cecilia *Emily Dickinson*: Over the Fence *R.Kipling*:
The Glory of the Garden *Robert Graves*: To Walk on Hills *Wallace Stevens*:
The Snow Man *Sylvia Plath*: Mushrooms *William Stafford*: Judgments
Seamus Heany: Digging *John Cassidy*: Disturbance *Anne Sexton*: Words
Emily Dickinson: I years had been from home *Jeny Couzyn*: Creation
Geoffrey Hollway: In the Bay *Stevie Smith*: Little Boy Sick *Elizabeth Jennings*:
Song at the Beginning of Autumn *Roy Fisher*: Why they stopped singing
Christine Donald: Dies Irae *Roger White*: Poem *Marianne Moore*: To a Snail
A.S.Bukenya: I met a Thief *D.H.Lawrence*: The English are so nice *Emily
Dickinson*: The Grass so little has to do *Charles Tomlinson*: How it happened
Ted Hughes: An Otter *Sylvia Plath*: The Arrival of the Beebox *Susan Joannou*:
Poem in February *Kathleen Jamie*: Jane *Edna St. Vincent Millay*: Dirge
without Music *John Haines*: And When the Green Man Comes *W.H.Auden*:
Their Lonely Betters *George Barker*: To my Mother *Janet Frame*: Complaint
May Sarrow: For Laurie *Countee Cullen*: Yet do I marvel *Adrian Henry*: Love
Story Bosnia *Jenny Joseph*: Warning *James Wright*: Saint Judas *Andrew
Motion*: Anne Frank Huis *Robert Graves*: Love without Hope *Norman
Cameron*: Forgive me Sire *Philip Larkin*: Wedding Wind *Janet Holmes*: Against
the Literal *Robert Frost*: The Road not Taken *Peter Meinke*: Untitled *Wallace
Stevens*: The Idea of Order at Key West *John Asherby*: Some Trees *Anna
Akhmatova*: Creation *Fernando Pessoa*: How many Masks *A.E.Housman*:
Loveliest of Trees *W.H. Auden*: At last the secret is out *James K, Baxter*: The
Doctrine *Elizabeth Bishop*: One Art *E.A.Robinson*: Richard Cory *Margaret
Avison*: Thaw *Emily Dickinson*: How happy is the little Stone *W.B.Yeats*: The
Fiddler of Dooney *Manfred Hausmann*: Traumboot *Weldon Kees*: Robinson
Rainer Maria Rilke: Abend *Sir Philip Sydney*: To the Sad Moon *Robert Frost*:
Design *W.C.Williams*: The Alphabet of Trees *T.S.Eliot*: If there were water
Elizabeth Eybers: Augustus *Robert Bly*: Awakening *Thomas Blackburn*: For a
Child *Thomas Hardy*: We sat at the window *Stevie Smith*: The Jungle
Husband *Robert Desnos*: Demain *John Clare*: The Mouse's Nest *Louis
Simpson*: The Ash and the Oak *Peter Sanson*: January *Robert Burns*: Tam
O'Shanter *William Blake*: Jerusalem *W.B.Yeats*: Leda and the Swan *Tony*

Harrison: Long Distance II *W.B. Yeats*: The Wild Swans at Coole *James*
Merrill: The Broken Home

Ledenlijst van De Weerklank.

Emmy van Beest, Tuinstraat 15, 3141 VS Maassluis
010-4263003; evb.vertaal@kabelfoon.net

Renée Delhez - van der Wateren, Greekerinckskamp 24, 7491 BW Delden
074-3762387; delhez-vdw@planet.nl

Erik Honders, Spoorlaan 359, 5038 CB Tilburg
013-2114681; erikhonders@ziggo.nl

Adrie Hoogendoorn, Marinus Naefflaan 3, 7241 GC Lochem
0573-253138; hoogendoorn.adrie@gmail.com

Arie van der Krogt, Hebronsstraat 13c, 3061 KD, Rotterdam
010-2121311; a.vanderkrogt@chello.nl

Henny Liefink, Leerlooierpad 11, 3123 PG Schiedam
010-4700624; h.liefink@telfort.nl

Anneke Martin-Warmink, Zoutmanlaan 4, 6881 GM Velp
026-3636228; anmartin@planet.nl

Ronald Op den Orth, Burg. van den Boschlaan 48, 3956 DC Leersum
0343-456558; sononnet@xs4all.nl

Marlies Pieterse-van Baars, Rosendaalselaan 26, 6891 DG Rozendaal
026-3635891; mpieterse@euronet.nl

Anneke Ruoff-van den Blink, Kralingse Plaslaan 73a, 3061 BA Rotterdam
010-4528000; fred.anneke@hetnet.nl

Wim Verhagen, Jacob Catslaan 13, 2902 AG Capelle aan den IJssel
010-4514394; w.g.verhagen@ziggo.nl

Ria Wicherts, v. Heemskerkstraat 12, 7622 JJ Borne
074-2662448; genrboers@hotmail.com

WEERKLANKKREDACTIESHEMA, november 2013

De V achter je naam betekent dat je met je vertaling een opdracht meestuurt, die dan bij het nieuwe nummer wordt gevoegd. De W wil zeggen dat je op dat moment zelf een bundel moet maken van hetgeen je is toegestuurd.

HENNY	W	15 - 11 - 2013
RENEE	V	
RENEE	W	15 - 01 - 2014
MARLIES	V	
MARLIES	W	15 - 03 - 2014
ARIE	V	
ARIE	W	15 - 05 - 2014
ERIK	V	
ERIK	W	15 - 07 - 2014
ANNEKE M	V	
ANNEKE M	W	15 - 09 - 2014
RIA	V	
RIA	W	15 - 11 - 2014
RONALD	V	
RONALD	W	15 - 01 - 2015
ADRIE	V	
ADRIE	W	15 - 03 - 2015
WIM	V	
WIM	W	15 - 05 - 2015
EMMY	V	
EMMY	W	15 - 07 - 2015
ANNEKE R	V	
ANNEKE R	W	15 - 09 - 2015
HENNY		

Onderling ruilen behoort tot de mogelijkheden. Wil je dit dan wel even aan Anneke R. laten weten?

..et la mer efface sur le sable.. (Jacques Prévert, Les Feuilles Mortes)

JANUARI 2014

De eerste Weerklankbundel van 2014, nummer 144, over het gedicht *The Disquieting Muses* van Mark Strand.

Nummer 144, dat betekent dat er nu een gros Weerklanken zijn, een dozijn dozijnen. Het woord gros, las ik, wordt voornamelijk nog gebruikt bij eieren, weerklankers hebben dus in 24 jaar 144 eieren uitgebroed, elke twee jaar een dozijn! En die staan allemaal aan de binnenkant van de kaft van deze 144-ste bundel.

2013 was voor ons op vertaalgebied een vruchtbaar jaar, met de Weerklanknummers 138 t/m 143, respectievelijk Ronalds *Song of a Young Lady to her Ancient Lover*, Adrie's derde Wallace Stevensbundel, Wims aangrijpende *An Euch* van Nelly Sachs, Emmy's klassieker *The Tyger*, AnnekeR's **NO**-*Pegasus* en Henny's **NO**-*vember*, zes gedichten met elk een eigen toon, een eigen vorm, maar stuk voor stuk een uitdaging voor de vertaler.

Het afgelopen jaar, 12 oktober 2013, waren we te gast bij Adrie en Ees in Lochem, een warm, smakelijk en nuttig samenzijn.

Naast onze contacten per mail en natuurlijk via de vertaalbundels is de toogdag elk jaar weer een bijzondere gebeurtenis die onze onderlinge band versterkt. We kennen elkaar daardoor beter, luisteren naar elkaar, wisselen gedachten en ideeën uit over allerlei zaken, ook buiten het vertalen om en zijn daardoor een steeds hechtere vertaal-, maar ook vriendengroep geworden.

Henny heeft de dag levendig beschreven in haar bundel 143, de laatste Weerklank van 2013.

Dit jaar, **2014**, komen we bij elkaar bij Wim in Capelle aan den IJssel, op zaterdag 11 oktober.

NO-vember is voorbij, het is JA-nuari, laten we er een goed jaar van maken.

Renée.

Delden, januari 2014

THE DISQUIETING MUSES

door Mark Strand

We hebben eerder een gedicht van Mark Strand vertaald, *Eating Poetry*, in een weerklankbundel van Ria, mei 2007. Nu kwam ik hem, Strand, tegen, zoekend naar villanelles: mijn light-verse-clubje *de Keerkring* houdt zich vaak bezig met vaste versvormen als pantoums, ollekebollekes, rondelen etc. en in dat kader had ik een villanelle gemaakt, vrij naar Elizabeth Bishop's *One Art*, het gedicht dat ik eigenlijk ter vertaling had willen opgeven.

Deze *One Art* bleek echter al eens door weerklankers vertaald te zijn, zij het lang geleden, in een door Suzanne Jansz gemaakte bundel van november 1997 die Ronald nog in het archief had – het zou, naar zijn zeggen, ‘*wel eens een historisch nummer kunnen zijn als de eenvoudigste Weerklank ooit.*’ Voor het versturen was maar één postzegel nodig.

Anneke Ruoff is de enige van onze huidige groep die er destijds een vertaling voor heeft geleverd.

Bishop viel dus af, maar inmiddels had ik mijn zinnen gezet op een villanelle – vandaar deze *Disquieting Muses* van Mark Strand.

Achteraf vond ik, bij het zoeken naar meer gedichten in villanelle-vorm een aantal mooiere, interessanter ook om te vertalen – zie achterin deze bundel. Het zij zo.

Aardig is wel dat dit gedicht van Strand gekoppeld is aan een schilderij.

Renée.

MARK STRAND

is in 1934 geboren in Canada uit Amerikaanse ouders. Hij wordt beschouwd als een van de belangrijkste dichters in de Verenigde Staten.

H.C. Ten Berge schrijft naar aanleiding van Strands optreden bij Poetry International 2002 het volgende:

*Mark Strand wekt de indruk altijd een zondagskind in de poëzie te zijn geweest. Zijn werk is van meet af aan met instemming begroet, het werd met tal van prijzen bekroond, terwijl de dichter als persoon veel erkenning heeft gekregen, niet in de laatste plaats doordat hij in 1990 tot Poet Laureate van de Verenigde Staten werd gekozen, en hem in 1999 de Pulitzer Prijs voor zijn bundel *Blizzard of One* (1998) werd toegekend. Het zijn natuurlijk slechts uiterlijkheden, die de kern van Strands poëzie niet raken. Het woord ‘zondagskind’ echter, is niet willekeurig gekozen. In tal van gedichten, vooral die uit de eerste decennia van zijn dichterschap, spelen beelden uit de jeugd en herinneringen aan een intieme, harmonische verhouding met de ouders een opvallende rol.*

Een gelukkige jeugd staat een ernstige levenshouding niet in de weg. Strand beschouwt de dood als de centrale bekommernis van de lyrische poëzie. Zij vertelt ons, zegt hij, dat wij sterfelijk zijn. Zelfs wanneer het gedicht iets feestelijks bevat, brengt het de boodschap dat het feest in kwestie voorbij is. Aan het doodsbesef koppelt hij de noties van het Niets en de Vergetelheid in al hun gradaties en verschijningsvormen. De Hades acht hij de meest poëtische plaats in zijn universum. De onbegrensde afwezigheid, ‘het toppunt van inactiviteit’, vat hij op als de belangrijkste invloed op zijn schrijven, omdat ze ‘het origineel van de slaap en het levenseinde’ behelst. We treffen dan ook in zijn werk allerlei passieve taal- en levensvormen aan. Die gaan gepaard met een soort melancholie, die het leven niet zozeer afwijst als wel plaatst in doodse, bijna surreële interieurs of – par contraste – in een weids landschappelijk perspectief. Wat dat aangaat heeft het karakter van zijn taal, ondanks een opvallende caesuur in de jaren tachtig en een sindsdien toegenomen complexiteit, nooit een wezenlijke verandering ondergaan.

Strand zelf schrijft het surrealistische element in zijn dichtwerk toe aan zijn bewondering voor schilders als Giorgio de Chirico, Max Ernst en Magritte. Aan Yale University studeerde hij kunstgeschiedenis en later, in 1960-1961, Italiaanse negentiende-eeuwse poëzie in Italië. In 1962 behaalde hij zijn Master of Arts aan de Universiteit van Iowa.

Als docent en professor was Strand verbonden aan diverse universiteiten. In 1997 verliet hij Johns Hopkins University voor 'the Andrew MacLeish Distinguished Service Professorship of Social Thought at the Committee on Social Thought at the University of Chicago'. Sinds 2005 doceert hij literatuur en creative writing aan Columbia University, in New York City.

Bijna tachtig jaar is hij nu en steeds nog actief met optredens en lezingen. De laatste jaren heeft hij zich vooral toegelegd op schilderkunst, met tentoonstellingen van collages, tekeningen en schilderijen in o.a. Madrid en New York.

VILLANELLE

Villanelle:

Stanza 1:
Line 1 - (Refrain 1) - rhyme a1
Line 2 - rhyme b
Line 3 - (Refrain 2) - rhyme a2

Stanza 2:

Line 1 - rhyme a
Line 2 - rhyme b
Line 3 (Refrain 1) - rhyme a1

Stanza 3:

Line 1 - rhyme a
Line 2 - rhyme b
Line 3 (Refrain 2) - rhyme a2

Stanza 4:

Line 1 - rhyme a
Line 2 - rhyme b
Line 3 (Refrain 1) - rhyme a1

Stanza 5:

Line 1 - rhyme a
Line 2 - rhyme b
Line 3 (Refrain 2) - rhyme a2

Stanza 6:

Line 1 - rhyme a
Line 2 - rhyme b
Line 3 (Refrain 1) - rhyme a1
Line 4 (Refrain 2) - rhyme a 2

Een villanelle (van Ital. villano = landelijk, boers) is oorspronkelijk een boerenliedje. De eerste in druk gebrachte villanella's, *Canzone villanesche alla Napoletana* stammen uit 1537. De eerste villanelle met vaste rijmvorm is *J'ay perdu ma Tourterelle* (1606) van Jean Passerat. Vanaf het eind van de negentiende eeuw is de villanelle een versvorm die vooral in het Engels gebruikt wordt. Zie villanelle-special achterin deze bundel.

Een villanelle is een knutselwerkje, een negentien-regelige rondeelvariant, waarvan de twee refreinregels onderling rijmen (A1 en A2.)

Het gedicht bestaat uit 5 coupletten van 3 en één van 4 regels, met rijmschema A1bA2 abA1 abA2 abA1 abA2 abA1A2.

Elke refreinregel komt dus vier keer voor en moet inhoudelijk en grammaticaal zinnig passen in het geheel.

We hebben al eens eerder een villanelle als opdracht gehad:

Do not go gentle into that good night van Dylan Thomas, Weerklank september 2005 onder redactie van Jaap van Weelden.

Jaap van Weelden schrijft in zijn bespreking:

‘Wij die gedichten vertalen en daarmee het te vertalen gedicht ons eigen willen maken hebben iets van een dichter en iets van een rederijker in ons. Als we

ons vertaalvers moeilijk vinden betekent dat meestal dat onze rederijker in het weer te geven poëtische te kort schiet.'

In mijn eigen commentaar bij mijn vertaling van Thomas in die Weerklank van 2005 lees ik:

'gek genoeg ging ik het gedicht, dat ik eerst zo prachtig vond, bij het vertalen steeds minder waarderen, deels uit frustratie omdat het niet lukte, maar ook omdat ik het gedicht door alle herhalingsregels die zo'n villanelle nu eenmaal moet hebben, te weinig inhoud vind hebben tussen de rituele regels. Het eerste couplet is zo prachtig maar daarna wordt er, voor mijn idee, te weinig mee gedaan.'

Het punt is dat de herhaling van de refreinregels de villanelle een dwingend karakter geeft maar het gedicht tegelijkertijd statisch maakt.

Dit laatste is precies de reden waarom Mark Strand deze vorm heeft gekozen voor zijn gedicht *The Disquieting Muses*. Hij maakte het bij een schilderij van Giorgio de Chirico met diezelfde naam, *Le Muse inquietanti* en in een interview zegt hij:

'[...] and I decided on the form of a villanelle. The lines keep coming back, and in de Chirico's paintings you have the same things coming back, the flags, the towers, the boats, the trains, the shadows, long shadows. So I chose the form that I thought came closest to the painting's spirit.

There's something very static about de Chirico's paintings. His later style became much more illustrative, ersatz classical, whereas there was something truly spooky, eerie, chilling about his paintings between 1911 and 1919. I don't think a villanelle would work for many painters. I associated it specifically with de Chirico. If someone were to write one on Jackson Pollock, for instance, I suppose free verse would be the best.'

Het statische element is voor Strand hier dus juist een voordeel.

Strand heeft nog een villanelle geschreven bij een ander schilderij van De Chirico: *The Philosopher's Request*. Beide gedichten staan in zijn Pulitzer-Prize-winnende bundel *The Blizzard of One*. In een interview zegt hij erover:

‘Het Art Institute van Iowa vroeg me een schilderij te kiezen uit de collectie en daar een gedicht bij te maken. Ongeveer tegelijkertijd vroeg de University of Iowa Museum of Art me hetzelfde. Beide hadden een De Chirico in hun collectie. De vorm van villanelle kwam het dichtst bij de sfeer van de schilderijen.’

Zelf zegt hij over de twee De Chirico gedichten: *‘The Disquieting Muses is the better poem, because this is the better picture.’*

Er zijn ook villanelles waarbij de dichter de refreinregels niet letterlijk laat terugkomen, maar er, met behoud van de rijmklanken, enige variatie in aanbrengt zodat er een wending aan het eind van het gedicht optreedt, een soort clou. Ook bij *One Art* van Elizabeth Bishop is dit het geval en het is een specialiteit van Wendy Cope. Het geeft de dichter meer bewegingsvrijheid en de mogelijkheid ‘creatief om te gaan’ met de refreinregels.

Zie de Villanelle-Special achterin, daarin staan ook de beide De Chirico’s van Mark Strand.

Giorgio de Chirico (1888-1978) is een Italiaanse kunstenaar die samen met Carlo Carra de *Pittura Metafisica* stichtte.

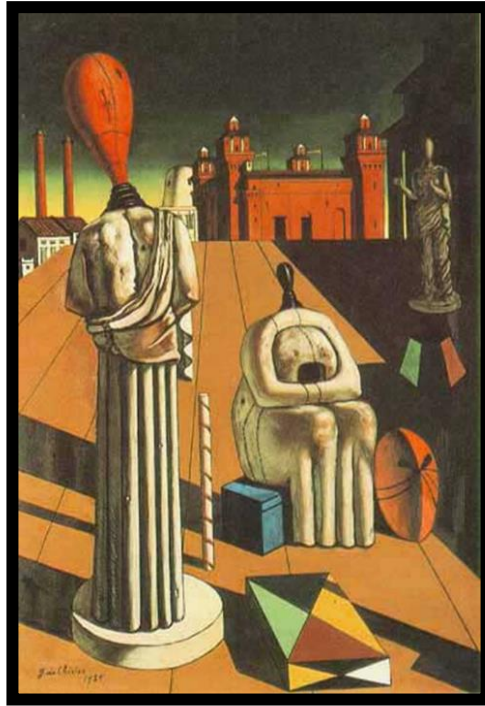
Het Kunstgeschiedenisweb geeft hierover:

‘In de metafisica-stijlbeweging werd het reële beeld veranderd in een poëtische droomwereld van leegte en stilte, ver af van het kubisme en tegengesteld aan het futurisme. Benauwende schaduwen buiten proporties, vreemde instrumenten buiten maat, scherpe kleuren die een tijdloze sfeer suggereren en waar het doodgewone verrassend vreemd wordt, binnen het niet meer afgewezen traditionele perspectief, creëren een indruk van vreemde bewegingloosheid en leiden tot de symbolische uitdrukking van een nieuwe en mysterieuze binding met de alledaagse wereld. Voorwerpen en figuren worden realistisch afgebeeld maar uit totaal verschillende causale en temporele contexten gecombineerd in lijnperspectivische constructies, waardoor, net als in het surrealisme, de raadselachtigheid van de objectenwereld wordt beklemtoond.’

Diezelfde stille, benauwende, dreigende sfeer vinden we terug in het werk van Carel Willink. Die maakte begin jaren '30 een rondreis door Italië en maakte daar kennis met het werk van De Chirico, met zijn voorliefde voor leegte, diepte, vreemde lichtvallen en schaduwen. Ook op Magritte en Dali heeft De Chirico grote invloed gehad.

Het schilderij *Le Muse inquietanti* is door De Chirico geschilderd tijdens de Eerste Wereldoorlog, in Ferrara, Noord-Italië. Op de achtergrond is het Castello Estense te zien, een middeleeuws kasteel in het centrum van Ferrara. Op de voorgrond twee Muzen, neergezet tussen verschillende objecten, waaronder een rood masker en een staf, verwijzingen naar Melpomene en Thalia, de muzen van de tragedie en de komedie. Het standbeeld op de achtergrond is waarschijnlijk Apollo.

Een buitengewoon interessante figuur, Giorgio de Chirico, die een eigen bundel zou verdienen, maar wij zijn uiteindelijk vertalers en het gaat ons dus niet direct om de *Muse Inquietanti*, maar om de *Disquieting Muses* die daaruit voortgekomen zijn.

The Disquieting Muses - Mark Strand

Boredom sets in first, and then despair.
One tries to brush it off. It only grows.
Something about the silence of the square.

Something is wrong; something about the air,
Its color; about the light, the way it glows.
Boredom sets in first, and then despair.

The muses in their fluted evening wear,
Their faces blank, might lead one to suppose
Something about the silence of the square,

Something about the buildings standing there.
But no, they have no purpose but to pose.
Boredom sets in first, and then despair.

What happens after that, one doesn't care.
What brought one here—the desire to compose
Something about the silence of the square,

Or something else, of which one's not aware,
Life itself, perhaps—who really knows?
Boredom sets in first, and then despair...
Something about the silence of the square.

De Duistere Muzen

Eerst is er verveling, daarna het venijn.
Je wilt het negeren. Maar het groeit.
Er is iets aan de stilte op het plein.

Er is iets aan de lucht; het hoort er niet te zijn,
Haar kleur; het licht, zoals het gloeit.
Eerst is er verveling, daarna het venijn.

De muzen, gekleed voor het galafestijn,
Hun effen gelaat, je onrust groeit, want
Er is iets aan de stilte op het plein.

Er is iets aan de huizen, ze zijn schijn.
Vermoeid omdat niemand zich bemoeit.
Eerst is er verveling, daarna het venijn.

Wat daarna komt, wiens zorg zal het zijn?
Wat je hier bracht? De muze, geboeid, want
Er is iets aan de stilte op het plein.

Of iets anders, waar je niet bewust van kan zijn,
Het leven zelf wellicht – wie weet wat broeit?
Eerst is er verveling, daarna het venijn...
Er is iets aan de stilte op het plein.

Vertaling: Adrie Hoogendoorn

Bij Mark Strand's 'The Disquieting Muses'

Een fraai gedicht over de verontrustende roerloosheid die je bekruipt op het midden van de dag in de hete zomer van een mediterraan land. De winkels sluiten, de straten worden leeg, het wordt veertig graden in de schaduw, en die nog op de been zijn lijken slaapwandelaars. De door Renée meegezonden afbeelding van het schilderij van De Chirico geeft het fraai weer. Het maakt van het gedicht tevens een meditatie. Een klassieke meditatie. Volgens de Oude Grieken is de *verwondering* het begin van de filosofie. Maar die verwondering kan twee kanten opgaan, een rationele kant en een gevoelsmatige kant. Als ze de rationele kant opgaat wordt je vraag: waarom is er iets en niet veeleer niets?, en bedrijf je filosofie. Je gaat dan diepzinnige essays schrijven. Gaat ze de gevoelsmatige kant op dan gaat de verwondering over in *verontrusting*. Je bestaan komt in het geding. Want je had er even goed niet kunnen zijn. Je zit dan in een existentiële crisis en je gaat mooie gedichten schrijven. Of je maakt een schilderij, zoals De Chirico. De crisis kan inhoudelijk twee kanten opgaan: de verveling of de paniek. De *verveling* verontrust door het gevoel van doodsheid en gevoelloosheid van de wereld en van jezelf. Je hebt dan gevoelens van derealisatie en depersonalisatie. Dit gedicht is er een fraai voorbeeld van, maar als je er continu last van hebt moet je naar de psychiatrie. Het geeft ook fraai aan dat de doodsheid creatieve krachten los kan maken. De dichter heeft de doodsheid zelfs bewust opgezocht want hij zegt: *What brought one here—the desire to compose* (!). Verveling als creatief moment. Talent floreert bij alleen zijn, de Britse psychiater Storrs schreef er een bestseller over. De *paniek*, de tweede inhoud van de existentiële crisis, is de plotseling toeslaande angst voor de dood. Het gedicht van James Merrill, uit de cyclus 'The Broken Home' (Weerklank, maart 2002) is een voorbeeld van de paniek die toeslaat op het hete middaguur, tijdens de siësta. Het vormt met dit gedicht een mooi tweeluik, hoewel ze inhoudelijk erg verschillen: het gedicht van Merrill is een psychologisch portret, dat van Strand is een stemmingsbeeld en een mijmering over creativiteit.

Ik wens iedereen, mede namens Ees, een gezond en gezegend 2014 toe.
Dank aan diegenen die per e mail *season's greetings* toezonden.

Adrie Hoogendoorn

De onrustbarende muzen

Verveling? Nee, het blijkt wanhoop te zijn.
Je tracht het uit te wissen, maar het groeit.
Iets van een stilte op het stenen plein.

Er is iets mis, iets met de zonneschijn,
Die kleuren, en dat licht, en hoe het gloeit.
Verveling? Nee, het blijkt wanhoop te zijn.

De muzen in hun jurken, zo ragfijn,
Hun bleke tronies, en je denkt er broeit
Iets van een stilte op het stenen plein,

Iets met die huizen op de achterlijn.
Maar nee, die staan daar vast en ongemoeid.
Verveling? Nee, het blijkt wanhoop te zijn.

Voor wat erna komt lijkt geen oog te zijn.
Alleen maar door een scheppingsdrang geboeid?
Iets van een stilte op het stenen plein,

Of toch iets anders, wat niet echt kan zijn,
Is het, wie weet, het leven dat daar vloeit?
Verveling? Nee, het blijkt wanhoop te zijn...
Iets van een stilte op het stenen plein.

Vertaling: Arie van der Krogt

Lieve allemaal,

Een mooie villanelle was de opgave deze keer. Ik heb ze al eens vaker vertaald: Van W.H. Auden: Time will say nothing but I told you so, / If I could tell you I would let you know. Van Dylan Thomas: Do not go gentle into that good night. / Rage, rage against the dying of the light. En van Theodore Roethke: I wake to sleep, and take my waking slow. / I learn by going where I have to go.

Het zijn altijd bijzondere gedichten, bijna Bijbels mooi, waarschijnlijk door die dreunende herhalingen. En het mooiste is als die terugkerende zinnen gaandeweg een andere betekenis krijgen.

Dat doet Mark Strand heel knap in het derde en vijfde couplet als de middelste regels doorlopen naar de laatste.

Ik heb het schilderij erbij gepakt tijdens het vertalen, en geprobeerd die broeierige sfeer in de vertaling te bewaren. Het is weer een gevalletje Arie geworden, zoals Erik mij wel eens vriendelijk toesprak: 'Wat het met jou is: je vertalingen kloppen van geen kanten, maar in het Nederlands zijn het wel mooie gedichten.'

Voor mij is het belangrijk dat de rijmen in de vertaling even vanzelfsprekend lopen als in het origineel. Dat vraagt af en toe om wat vrijheid. Maar zonder dat ontstaat er geen sfeer van heiligheid ... of beter gezegd: geen stilte op het stenen plein.

Iedereen een heel mooi jaar gewenst.

Arie

De Ontregelende Muzen

Verveling eerst, dan sla je in wanhoop dicht.
Schudt het van je af, maar nee, 't wordt meer.
't Is iets met dat stille plein...het licht...

Er is iets mis, het zicht lijkt wel ontwricht,
De tinten, vreemde lucht, de atmosfeer.
Eerst raak je verveeld, dan sla je dicht.

Muzen in hun avondjurk, dat sticht
Maar door hun lege blik denk je dan weer
't Is iets met dat stille plein...het licht...

Bouwsels als façades opgericht
Maar nee, zij zijn decor en niet veel meer.
Eerst raak je verveeld, dan sla je dicht.

Wat er daarna gebeurt, heeft geen gewicht.
Waar ging het ook weer om,-- was 't een gedicht
't Is iets met dat stille plein...het licht...

Of simpelweg een beeld zonder bericht,
Wellicht het leven zelf ? Wie gokt een keer ?
Eerst raak je verveeld, dan sla je dicht...
't Is iets met dat stille plein...het licht...

Vertaling: Ronald op den Orth - januari 2014

Bij Strand

Dit knappe gedicht een paar keer gelezen hebbend over een vervreemdend schilderij van de Chirico dat mij in de verte even aan De Ideale Stad uit de Renaissance deed denken, besloot ik, snel geconstateerd hebbend dat ik op de klank *plein* vast geen stuk of acht passende rijmen kon vinden, zeer tegen mijn inborst het rijm het rijm te laten en te trachten dan maar althans een ritmisch acceptabele versie van het vers te maken en daarmee regel voor regel te beginnen. Ik had het niet als Villanelle herkend.

Maar ziet al broddelend nam plots het rijmmonster bezit van mij en ontstond een al te rijk rijmende hertaling op twee klanken die zoals wel vaker voorkomt bij rijkdom zelfs het gevaar van poenigheid in zich draagt maar die niet te stoppen was.

Met enige schroom leg ik mijn werkstuk voor aan het Weerklank-Forum.

Bij Hood

Leuk dat het aanbod van vertalingen aangevuld is met inzendingen van Arie's wedstrijd waarvan de zeer geslaagde winnaar inderdaad aantoonde dat taalkundige fantasie eindeloos is.

Aan alle Weerklankers een goed jaar toegewenst,

Ronald

De Verontrustende Muzen

Eerst komt verveling, dan vertwijfeling.
Je tracht het af te doen, maar het groeit aan,
iets in de stilte die het plein beving.

De lucht is fout; hoe kan zo'n schemering,
hoe kan zo'n kleur, zulk licht, zo'n gloed bestaan?
Eerst komt verveling, dan vertwijfeling.

De muzen in hun avonduitdossing,
hun wezenloos gezicht, geeft dat iets aan,
iets in de stilte die het plein beving?

Iets in de bouwsels ginds, hun ordening.
Maar nee, ze hoeven er alleen te staan.
Eerst komt verveling, dan vertwijfeling.

Je vindt wat volgt een onbelangrijk ding.
Je zocht naar iets – je wilde het verstaan,
iets in de stilte die het plein beving,

of juist wat anders, iets wat je ontging;
misschien het leven zelf, hoe kan dat gaan?
Eerst komt verveling, dan vertwijfeling ...
Iets in de stilte die het plein beving.

Vertaling: Erik Honders

Verontrustend is deze villanelle zeker. Ook voor de vertaler, want de vormaspecten mogen er zijn! We hebben te maken met slechts twee rijmklanken (mannelijk rijm) en er zijn twee versregels die drie maal terugkomen. Het zijn de twee versregels waarmee het gedicht wordt besloten. Er is een duidelijk jambisch patroon en de meeste versregels bestaan uit tien lettergrepen. Kortom: het is hangen en wurgen!

In een dergelijke rijmsituatie is het naar mijn idee pragmatisch te werken met veelvoorkomende rijmklanken, zelfs al lijkt die keuze in eerste instantie onlogisch. Uiteindelijk geeft het je toch meer mogelijkheden. En de terugkerende versregels moeten zijn als IKEA-meubeltjes: je kunt ze overal wegzetten. Dat gaat beter als ze niet te uitgesproken zijn. Het leuke daarbij is dat hun betekenis in de loop van het gedicht aan rijkdom wint. Alsof de versregel bij elke herhaling een beetje wordt gekanteld, en zich daarbij van een iets andere kant laat zien.

Tot zover het ambachtelijke gedeelte. De boodschap van het gedicht en van het schilderij op waarde schatten, dat is een ander verhaal. Strand beschrijft het schilderij voor ons, maar blijft daarbij erg vaag, met wollige formuleringen als 'something about'. Van een echte interpretatie is in het gedicht geen sprake.

De muzen hebben geen uitdrukking op hun gezicht. Verklaart dit de stilte op het plein? Is die stilte het gevolg van artistiek onvermogen, van het gebrek aan inspiratie? Zoals het bekende writer's block? Of wordt hier een uitspraak gedaan over wanhoop en uitzichtloosheid die op de gehele mensheid betrekking heeft? Is de boodschap dat er geen boodschap is? Gaat het hier over de eindeloze en zinloze herhaling van zetten? Herhaling is eigen aan de villanelle, dus dat zou heel goed de keus van de dichter voor deze versvorm kunnen verklaren.

Ik ben erg benieuwd naar wat we hier met zijn allen over te zeggen hebben. En ik wens iedereen nog het beste voor 2014!

Erik Honders

De Verontrustende Muzen

Eerst komt verveling en dan volgt de pijn.
Je tracht hem weg te wuiven maar hij groeit.
Iets is er met de stilte van het plein.

Iets is er mis; de sfeer van het terrein,
de kleur, wellicht het licht zoals het gloeit.
Eerst komt verveling en dan volgt de pijn.

De muzen fraai gekleed voor een festijn,
blanco gezichten, die ons suggereren:
iets is er met de stilte van het plein,

of iets met de gebouwen die daar zijn.
Maar nee, hun doel is slechts poseren.
Eerst komt verveling en dan volgt de pijn.

Wat er daarna gebeurt boeit ons geen grein.
Wat bracht ons hier - een vers te componeren:
iets is er met de stilte van het plein,

of is 't iets anders in ons onbewustzijn,
het leven zelf - dat ons blijft fascineren?
Eerst komt verveling en dan volgt de pijn...
iets is er met de stilte van het plein.

Vertaling: Emmy van Beest

Commentaar bij het gedicht

Nog nooit van een villanelle gehoord, maar de naam zelf is al een feest om uit te spreken. Het was leerzaam om de tussentijdse bijdragen van andere Weerklankers te volgen, waarvoor dank, Erik en Ria.

Henny heeft een stemmige novemberbundel afgeleverd, waar ik erg van heb genoten.

Toen dit gedicht binnenkwam, dacht ik dat het nooit zou lukken om zo lang op één rijmklank door te borduren. Het 'plein' was eigenlijk onontkoombaar. Zoek daar maar eens een synoniem voor. Gelukkig bood het rijmwoordenboek van Jaap Bakker volop alternatieven om ermee aan de slag te gaan.

Lastiger was grows etc. In de derde strofe heb ik daarom gesmokkeld. Dat is jammer. Verder ben ik, wat zelden gebeurt, redelijk tevreden over de uitkomst omdat het is gelukt dicht bij de betekenis van het gedicht te blijven.

Ik vond het fascinerend hoe Mark Strand in dit speelse gedicht toch het mysterie weet op te roepen door er alleen maar 'omheen' te schrijven. Het is dit of dat of misschien toch iets anders. Uiteindelijk is het het leven zelf dat voor het mysterie zorgt.

Een mooi gedicht en een interessante opgave.

Emmy

De Onrust Barende Muzen

Verveling eerst, dan wint wanhoop terrein.
Je poogt het af te schudden, maar 't groeit.
Het heeft te maken met de stilte van het plein.

Er klopt iets niet; misschien de zonneschijn,
de kleur er van, het licht en hoe het gloeit.
Verveling eerst, dan wint wanhoop terrein.

De muzen in hun kleding met geplooid lijn,
Uitdrukkingsloos, wekken de schijn dat er iets broeit,
iets dat van doen heeft met de stilte van het plein.

Met de gebouwen die aanwezig zijn.
Maar nee, hun nut is slechts met staan gemoeid.
Verveling eerst, dan wint wanhoop terrein.

Om wat daarna gebeurt, geef je geen grein.
Wat je hier bracht – de wens die is ontbloeid,
te schrijven over de stilte van het plein.

Of iets heel anders, nog niet in je brein,
Het leven zelf, misschien – is dat wat boeit?
Verveling eerst, dan wint wanhoop terrein ...
Het heeft te maken met de stilte van het plein.

Vertaling: Marlies Pieterse

Commentaar:

Wat een bijzondere keuze, Renée. En weer roep ik: wat leer ik veel bij de Weerklank. Anneke wees mij er op dat het gedicht een villanelle is, een begrip dat ik niet kende. Inmiddels heb ik er natuurlijk van alles over gelezen en jij zult daar in je bundel beslist nog wat aan toevoegen.

Ik vond het gedicht qua sfeer perfect passen bij het schilderij van de Chirico en heerlijk om te vertalen. Een paar keer gesmokkeld met het metrum, maar anders kwam ik er niet uit.

Bij de vertaling van de titel heb ik heel bewust het bijv. nw. “disquieting” in tweeën gehakt. Zo komt de klemtoon op “on” en wordt het woord tot zijn essentie teruggebracht.

Henny, nogmaals dank voor je mooie novemberbundel (wat ben ik blij dat die maand voorbij is, én december!!) en voor jullie allemaal een inspirerend 2014.

Marlies

De verontrustende muzen

Eerst komt verveling, dan wanhopig zijn
Je probeert het af te vegen terwijl 't alleen maar groeit
Er is iets met de stilte van het plein

Er is iets mis, iets met de hemelschijn
Zijn kleur; iets met het licht, de wijze waarop het gloeit
Eerst komt verveling dan wanhopig zijn

De muzen in gerimpeld bombazijn
Lege gezichten, toch lees je van hun smoel
Er is iets met de stilte van het plein

Iets met de gebouwen, groot en klein
Of nee, poseren is hun enig doel
Eerst komt verveling dan wanhopig zijn

Wat later komt zal jou een zorg zijn
Wat bracht je hier- je wenste een kalm gevoel
Er is iets met de stilte van het plein

Of toch iets anders dat niet doordringt tot je brein
Het leven zelf, misschien- wie weet wat broeit?
Eerst komt verveling dan wanhopig zijn...
Er is iets met de stilte van het plein.

Vertaling: Ria Wicherts

Drs. P. zegt: “ Als u A1 en A2 eenmaal heeft staan, zult u a en b overal zonder veel gewurm kunnen invullen”. Het is niet helemaal waar, ik heb nog heel wat moeten wurmen en veel halfrijm moeten gebruiken. Het zij zo. Wel een leuk gedicht (maar niet ‘ hilariously funny’, Henny!) Zonder het plaatje zou ik er trouwens niks van begrepen hebben.

De vorm Vilanelle heb ik wel eens voor een Sinterklaasrijm gebruikt. Heel geschikt!

Laten we er weer een poëtisch jaar van maken.

Ria

De Verontrustende Muzen

Eerst komt verveling, dan volgt zielepijn.
Men tracht het te negeren. Maar het groeit.
Er is iets met de stilte van het plein.

Er klopt iets niet; 't moet het aanzicht zijn,
De kleuren; iets met het licht zoals dat gloeit.
Eerst komt verveling, dan volgt zielepijn.

Het kan der muzen avondkleding zijn,
Hun verstard gelaat, niets dat ontbloeit,
Er is iets met de stilte van het plein,

Of iets met de gebouwen die er zijn.
Maar nee, die staan als immer ongemoeid.
Eerst komt verveling, dan volgt zielepijn.

Wat daarna gebeurt, hoeft geen zorg te zijn.
Men kwam hier met een dichtwens – zo vergroeit
Er iets met de stilte van het plein.

Of soms iets anders, wat dat ook mag zijn,
Wellicht het leven zelf – wie weet wat boeit?
Eerst komt verveling, dan volgt zielepijn...
Er is iets met de stilte van het plein.

Vertaling: Anneke Martin / januari 2014

Lieve Renée,

Een interessante opgave, dit gedicht geïnspireerd door de verontrustende [onrustbarende?] muzen van de Chirico. Leuk om te vertalen maar ook ietwat bedriegelijk, want je kon maar enkele rijmwoorden gebruiken.

Had ik een beetje van Drs.P meegekregen [overigens met dank aan Ria en Erik voor hun interessante bijdragen/informatie] dan was mijn vertaling beslist soepeler geworden

Het terugpakken van de regels is niet helemaal gelukt [zie r. 15] maar mijn vertaling moet naar je toe, en ik kon geen andere oplossing vinden.

Despair had ik in eerste instantie vertaald met *wanhoopspijn* maar uiteindelijk vond ik *zielepijn* beter klinken.

Ik hoop dat het goed gaat met jou en je dierbaren en ik zie met verlangen uit naar de bundeling van de vertalingen.

Lieve Henny,

Dank nogmaals voor het November-cahier. Inderdaad goed dat we je opgave op de toogdag niet hebben weggestemd want wat zijn er weer inventieve bijdragen aangedragen! En dan was je keuze ook nog onderwerp van een vertaalwedstrijd op Facebook!

Met goede gedachten en wensen voor een ieder,

Lieve groet,

Anneke M.

De Verontrustende Muzen.

De verveling zet in, dan vertwijfeld zijn.
Afschudden wil je het. Het groeit.
Iets met de stilheid van het plein.

Er is iets mis; iets met de hemel,
zijn kleur; het licht hoe het gloeit.
Verveling zet in, dan vertwijfeld zijn.

De muzen in hun gecanneleerde avondkledij,
Hun lege gezichten geven je iets aan
Over de stilheid van het plein.

Iets over de gebouwen die er zijn.
Maar nee, geen ander doel dan dat ze staan.
Verveling zet in, dan vertwijfeld zijn.

Wat dan gebeurt, zal je een zorg zijn.
Wat jou hier bracht...je wilt wat maken
Over de stilheid van het plein,

Of iets anders, wat zal het zijn,
wie weet het leven zelf- je bestaan?
Verveling zet in, dan vertwijfeld zijn..
Iets met de stilheid van het plein.

Vertaling Henny Lieftink

Een bijzonder en interessant gedicht, Renée.

Inderdaad, Erik, heb ik het op Audio Archives Mark Strand horen voorlezen, samen met vele andere gedichten.

En, Ria, een villanelle : men is nooit te oud om te leren.

Het gedicht van Sylvia Plath heb ik ook gelezen en vind daarin wel wat terug van hetgeen het uit WO 1 stammende schilderij tot uitdrukking brengt. “I learned and I learned...from muses unhired by you, dear mother.” En “faces blank, their shadows long ...”

Het moeilijkst te vertalen woord vond ik “about”

Stilte “heb ik later vervangen door “stilheid” en “ onrustbarend” door toch maar “verontrustend” Onrustbarend slaat, denk ik op een situatie e.d.

Je hebt me de gelegenheid gegeven voor “close reading” van dit gedicht en “close watching” van het schilderij.

Veel succes met de bundel, Renée, en alle Weerklankers hartelijk gegroet

Henny

De Verontrustende Muzen

Verveling komt als eerste, dan gezucht.
Je tracht het weg te werken. Maar het groeit.
Er is iets met het plein zonder gerucht.

Er is iets dat niet klopt, iets met de lucht,
De kleur ervan; het licht, zoals het gloeit.
Verveling komt als eerste, dan gerucht.

De muzen in hun rokken, met plooien rijk verlucht,
Gezichten leeg, is daaruit voortgevloeid:
Er is iets met het plein zonder gerucht?

Er is iets met gebouwen, zijn ze roemrucht?
Welnee, hun doel is slechts tot functie ingesnoeid.
Verveling komt als eerste, dan gezucht.

Daarna beschouw je het geheel als lucht.
Wat heeft je hier gebracht – beschrijven is wat boeit.
Er is iets met het plein zonder gerucht.

Of nog iets anders, iets dat je ontvlucht,
Het leven zelf misschien – waarop geschoeid?
Verveling komt als eerst, dan gezucht . . .
Er is iets met het plein zonder gerucht.

vertaling Anneke Ruoff

Het is een intrigerende opgave. Na enig tellen van lettergrepen en vergeefse pogingen om een versmaat in de vingers te krijgen, besloot ik om me te werpen op “ucht” en “oeit”. Daar ben ik niet meer van afgestapt, want het leek me, dat wat ik ook voor rijmwoorden zou proberen, mij altijd een helse taak te wachten stond.

Lang heb ik de regels die met “Something about” beginnen vertaald met “Het is iets met”, om vervolgens over te gaan op “Het is iets over”. Ik vond op het laatste moment “Er is iets met” het beste klinken. Eerlijk gezegd weet ik nooit of je “iets wat” of “iets dat” moet gebruiken. (zie regel 4)

Hoe langer je naar het schilderij kijkt, hoe vreemder je het gaat vinden. Ik ben heel benieuwd, Renée. Je zult er ongetwijfeld iets interessants van maken.

Ik heb lang niets van me laten horen. Dat spijt me. Het zat er niet in. Al jullie goede wensen en bijzondere opmerkingen, en niet te vergeten de bundel van Henny met de actie van Arie, heb ik met veel plezier gelezen. Voor één keer wens ik jullie allemaal alsnog een goed en gezond 2014.

Anneke R.

De verontrustende Muzen

Na de verveling het wanhopig zijn.
Men tracht het weg te vegen, maar het groeit.
Iets over de stilte van het plein.

De lucht heeft een verkeerde schijn
en kleur; iets over het licht, zijn gloed.
Na de verveling het wanhopig zijn.

De muzen in hun gerimpelde design,
hun leeg gezicht, het maakt dat men vermoedt
iets over de stilte van het plein.

Gebouwen aan de rand van het terrein
misschien. Maar nee, poseren is hun enig doel.
Na de verveling het wanhopig zijn.

Ons interesseert wat er daarna gebeurt geen grein.
Wat bracht ons hier-de wens tot schrijven van een boek,
iets over de stilte van het plein,

Of iets anders, buiten ons bewustzijn
het leven zelf of is het hier juist zoek?
Na de verveling het wanhopig zijn.
Iets over de stilte van het plein.

Vertaling Wim Verhagen

[Renée: kort commentaar van Wim in zijn mail, na stevige griep]

De vorm van het gedicht was bijzonder en niet makkelijk te vertalen. En dan de inhoud: die maakt indruk op mij omdat ik de schilderijen van de Chirico ook zo'n beetje beleef, knap hoe hij dat heeft weergegeven. Zo onderkoeld en vreemd. Het schilderij op internet was voor mij essentieel in de vertaling. Veel vertaalplezier, kostte minder tijd dan ik dacht.

Wim

De Verontrustende Muze

Verveling eerst, dan bodemloze pijn.
Je tracht het weg te wuiven. Het houdt aan.
Iets in de stenen stilte van het plein.

Er is iets niet zoals het hoort te zijn,
Die lucht, dat licht, waar komt die gloed vandaan?
Verveling eerst, dan bodemloze pijn.

De muzen, fraai geplooid in travertijn,
Geeft hun verweesd gelaat een duiding aan
Iets in de stenen stilte van het plein,

Iets in de rij gebouwen die daar zijn?
Maar nee, ze staan daar domweg maar te staan.
Verveling eerst, dan bodemloze pijn.

Wat nog zal volgen, lijkt futiel te zijn.
Was het je wens een lied te wijden aan
Iets in de stenen stilte van het plein,

Of aan iets anders, wat dat ook mag zijn,
De onverklaarbaarheid van het bestaan?
Verveling eerst, dan bodemloze pijn.
Iets in de stenen stilte van het plein.

Vertaling: Renée Delhez-vdW.

Weinig plezier beleefd aan het vertalen van dit gedicht: veel transpiratie, weinig inspiratie.

De refreinen gingen vlot, maar daarna heb ik veel te lang te veel verschillende rijmklanken zitten overwegen die allemaal hun voors, maar vooral ook tegens bleken te hebben.

Volgende keer maar weer eens een gedicht zonder rijmklanken of met hoogstens rijmschema ABCB.

Over de volgende keer: net kwam Marlies' opgave voor maart 2014 binnen, een gedicht van Thom Gunn. Dat is bijzonder: de allereerste Weerklank was zijn *Thoughts on Unpacking*, en nu begint het tweede gros Weerklanken weer met een gedicht van Gunn: nr. 145, *The Hug*! Ik heb er zin in.

Renée.

Over Strands Muses:

Adrie geeft in zijn commentaar het mooist de sfeer weer van het gedicht als hij spreekt over de verontrustende roerloosheid; een prachtige impressie die zo naast het schilderij gehangen zou kunnen worden – zie Adrie, bij de eerste vertaling.

Feitelijk gaat Strand nauwelijks in op de details van het schilderij, hij registreert de muzen, de gebouwen en het plein, maar het gaat het hem alleen om het gevoel van vervreemding dat het beeld bij hem oproept. Hij concentreert zich op het **something** dat de vreemde sfeer veroorzaakt: *something* about the silence, *something* is wrong, *something* about the air/color/light/the way it goes. *Something* about the buildings. Of *something* else... Het woord *something* komt negen keer voor, en als dat vaag en wollig is (Erik in zijn commentaar) dan is dat bewust wollig en dient de herhaling van dit vage woord om de onbestemdheid, de sfeer van iets ongrijpbaars, weer te geven.

Behalve de **villanelle vorm** met zijn **refreinregels** en **twee rijmklanken**, zijn **allitteratie** (speciaal de s-herhaling van de A2-regel : *Something about the silence of the square*, heeft een hypnotiserende klank) en **assonantie** middelen waarmee Strand het herhalingseffect versterkt.

Ten slotte het **metrum**: de gelijkmatig lopende 5-voetige iamben (in A1 is de eerste onbeklemtoonde lettergreep weggelaten, in A2 een accentwisseling in de eerste voet) en **enjamberende regels** (strofe drie loopt door in strofe vier, idem strofe vijf en zes) passen ook in die sfeer.

Strand wijzigt geen woord in de twee refreinregels door het gedicht heen, maar hun grammaticale functie is niet altijd dezelfde: in strofe drie is de A2 regel: *Something about the silence of the square*, object, lijdend voorwerp bij *suppose* in de voorafgaande regel en datzelfde is het geval in strofe vijf bij *compose*.

Dat er met refreinregels veel meer gedaan kan worden, waardoor een gedicht zich als verhaal meer ontwikkelt, zie je in verschillende van de villanelles achterin de bundel. Als je het over je hart kunt verkrijgen niet rigide vast te houden aan de villanelle-wet van exact dezelfde regels voor de refreinen, zijn er de aardigste varianten te vinden die zelfs zeer humoristisch kunnen werken. (Maar ik dwaal af.)

Over de vertalingen:

De Onrust-Barende, onrustbarende, duistere, verontrustende, ontregelende Muzen.

Het schilderij heet *Le Muse Inquietanti*, het gedicht *The disquieting Muses*, een letterlijke vertaling: in-quietare – dis-quiet.

In de Nederlandse vertaling ligt als titel *De verontrustende Muzen* voor de hand. Ik heb geen alternatief overwogen, maar die zijn er wel. Vreemd is dat adjectieven als ‘verontrustend’, ‘onrustbarend’ zelden gebruikt worden bij personen, er is sprake van onrustbarend nieuws, een verontrustend idee – ook in dat opzicht zijn die *disquieting muses* al verontrustend, alarmerend. De Onrust Barende Muzen (twee woorden, waardoor de onrust ook echt gebaard wordt door de muzen) van Marlies vind ik een heel mooie vondst.

Het gedicht zelf: het is dus een villanelle, rijmschema **A1bA2 abA1 abA2 abA1 abA2 abA1A2**.

Het aanhouden van de vorm lijkt me bij zo’n specifieke vorm een must en met de inhoud kan hier nauwelijks gesjoemeld worden omdat die verwijst naar een zichtbaar schilderij met gebouwen, muzen, plein en schaduwen. Elke refreinregel komt dus vier keer voor en moet inhoudelijk en grammaticaal zinnig passen in het geheel.

De A/a-rijmklank:

De moeilijkheidsgraad van de vorm, met maar twee rijmklanken, is hoog; aan de andere kant: bij geslaagde A1 en A2 regels is de klus al voor 8/19-de geklaard, maar andersom geldt ook: bij wrakke, nietszeggende of gekunstelde regels mislukt de vertaling door de voortdurende herhaling. Het is dus zaak voor die A-regels een makkelijke rijmklank te kiezen, ook omdat die nog vijf keer terugkomt als a-regel buiten de refreinen.

despair – square – air – wear – there – care – aware

In eerste instantie leek me de **-ijn** klank van plein een uitstekende oplossing, want er rijmt veel op en de *square* wordt letterlijk overgenomen. Maar in zijn commentaar zegt Ronald al snel geconstateerd te hebben dat hij op de klank *plein* vast geen stuk of acht passende rijmen kon vinden en hij wijkt uit naar de rijmklank **-igt** van licht.

Van de twaalf vertalingen zijn er negen die voor de A-regels die rijmklank **-ijn** van plein hebben gekozen. Voordeel is dat het met dat plein goed zit en dat is belangrijk, omdat die regel: *Something about the silence of the square* het gedicht draagt. Het heeft inderdaad een nadeel: bij de zeven keer **-ijn** komen nogal wat doublures voor in eenzelfde vertaling:

Zo zie je bij het ‘*-ijn*-team’: Adrie en Arie, Emmy, Marlies, Ria, Anneke M., Henny, Wim en Renée, naast mooie woorden als *festijn*, *ragfijn*, *(zonne)schijn* en *achterlijn* herhaaldelijk *zijn* opduiken in verschillende strofen. Eigenlijk vind ik achteraf die herhaling van een rijmwoord niet zo storend in dit gedicht, het valt in elk geval minder op dan een woord dat uit rijm dwang gekozen is en er uit springt.

Anneke M. heeft consequent in alle a-regels het woord *zijn* als rijmwoord gebruikt – en eigenlijk levert juist die herhaling hier een verrassend mooi resultaat op!

Emmy is het, met Jaap Bakker in de hand, gelukt zeven verschillende **-ijnen** te produceren die ook nog to the point zijn en ook Wim en Marlies zijn daar fraai in geslaagd, Wim met als enige het rijmwoord *design*, in strofe drie, over de muzen.

Hoe hebben anderen dit opgelost? Erik, die in zijn commentaar ook veelvoorkomende rijmwoorden bepleit, komt met het ambitieuze woord *vertwijfeling* als A1 in de eerste regel, laat dat glijdend rijmen op ‘.. *die het plein beving*’ als A2 in regel drie en weet zonder al te veel rijm dwang in alle volgende strofen de **-ing** klank vol te houden. De enige aanmerking die je hier misschien op kunt maken is dat *beving* als verleden tijd hier niet

helemaal past; het is de stilte die het plein uitstraalt , in zijn greep houdt in de tegenwoordige tijd; desnoods ‘bevangen heeft’.

Ronald werkt met *licht* (..en puntjes..). Hij heeft, zoals gezegd, de **-igt** klank van het *licht* uit strofe twee opgepakt en weet bekwaam en met schwing die klank in de verschillende strofen toe te passen, met als enig minpunt ‘*dat sticht*’ in strofe twee.

Anneke R. (eerste werk van haar nieuwe pc: een goed begin!) kiest voor **-ugt**, waaruit mooie rijmwoorden voortvloeien, met natuurlijk in de tweede strofe de *lucht*, in strofe drie de rijk met plooiën *verluchte* rokken, etc. Een goede keuze.

De b-rijmklank:

grows – glows – suppose – pose – compose – knows

hier bij de meeste vertalingen de rijmklank **-oeit**, geboren uit het Engelse *grows – groeit* in de eerste strofe. Dat komt goed uit in strofe twee met het licht dat *gloeit*. Volgen in de andere coupletten de diverse rijmwoorden in diverse volgorden:

Bij Marlies en ook bij Arie *broeit* er iets bij de muzen in strofe drie, Adrie en Ria gebruiken datzelfde *broeit* goed in de zesde strofe, in combinatie met het leven. Arie’s persoon is *geboeid* in strofe vijf, bij Anneke R. *boeit* het beschrijven in diezelfde strofe en bij Anneke M. en Marlies *boeit* (wellicht) het leven in strofe zes. (On)gemoeid zijn vele huizen (**N.B.** of zijn het de muzen van regel 7 waarop deze regel 11 slaat? Dat denk ik eigenlijk; de voorafgaande twee regels horen dan bij ‘suppose’) in strofe vier. In alle gevallen komen de woorden redelijk ongedwongen over, (on)gemoeid lijkt iets minder natuurlijk dan de andere rijmwoorden. Deze verschillende rijmwoorden zijn kennelijk vrij uitwisselbaar zonder dat de inhoud van het gedicht geschonden wordt. Mooi is ook *voortgevlloeid* bij Anneke R. in strofe drie.

Andere rijmklanken voor de b-regels zijn: Ronald: **-eer**, Erik en Renée **-aan**, klanken die voldoende variatiemogelijkheden hebben voor de zes strofen (Ronald is in strofe vijf de kluts kwijt en rijmt per abuis a-a-A2) en waarbij de rijmklank onopvallend en natuurlijk overkomt.

Emmy en Ria zijn uitgeweken naar drie rijmklanken (waaronder de **-oeit**), een extra rijmklank voor de b-regels, wat bij Emmy wel een zeer getrouwe, goede vertaling heeft opgeleverd die misschien toch met twee klanken had toegekund en een nog echtere villanelle was geworden als de *-eren* klank ook in de eerste strofen was toegepast (met bv *bezweren* / *negeren* in regel 2). Bij Ria is de tweede rijmklank **-oel**, een beetje een halfrijm met *-oeit* dus (het woord *smoel* vind ik een minder gelukkige keuze.) Wim heeft ook klinkerrijm in deze regels, alle woorden met een **-oe-** klank. En ook Henny heeft gekozen voor meer rijmklanken in deze b-regels waardoor de villanelle vorm wat op de achtergrond is geraakt, maar waardoor ze kans heeft gezien de enjambementen in de strofen drie en vijf te handhaven, ook door een geringe verandering in de A2 refreinregel.

Variatie in de **refreinregels** treedt ook op bij Marlies en Ronald. Bij Marlies is de variatie functioneel en Ronald vindt één keer *wanhoop* kennelijk genoeg en laat die in de volgende refreinregels verdwijnen. (Bij Anneke R. horen *verveling* en *gezucht* bij elkaar, maar in de derde regel van strofe twee is de *verveling* aan *gerucht* gekoppeld; ik neem aan dat het een tikfout is, door die nieuwe pc.)

De refreinregels bevatten vier kernwoorden: *boredom*, *despair*, *silence* *square*.

De *boredom* is overal verveling, de *square* het plein, de *silence* is de stilte/stilheid /stille(plein).

De refreinregels dragen het gedicht en moeten goed zijn. Dat is bij eigenlijk alle vertalingen gelukt wat betreft de tweede, de A2 regel.

De A1 regel blijkt duidelijk moeilijker dan de A 2 regel; de variatie in de verschillende vertalingen zit vooral in het woord *despair* waarop de A1 regel eindigt:

We zien *venijn*, *vertwijfeling*, *wanhoop*, *pijn* en *zielepijn*. *Wanhoop* als rijmwoord is geen optie, ook metrisch niet, *vertwijfeling* is een prachtwoord, maar het is alleen door Erik als rijmwoord met succes gebruikt, andere vertalingen wijken uit naar *vertwijfeld zijn* / *wanhopig zijn*, wat minder pregnant is dan een simpel zelfstandig naamwoord. Naast Eriks eerste regel: *Eerst komt verveling, dan vertwijfeling*, vind ik Anneke M.'s: *Eerst komt verveling, dan volgt zielepijn* het mooist. *Zielepijn* en *wanhoop* liggen niet ver uit elkaar. Beide regels lopen metrisch en grammaticaal natuurlijk.

Bij Adrie, Emmy, Ria, beide Annekes, Marlies, Ronald, bevat de A2 regel een werkwoord, waardoor het van een (bij Strand) beknopte zin, een volledige hoofdzin wordt (*er is iets aan de stilte op het plein*); dit heeft tot gevolg dat de regel niet gemakkelijk meer als grammaticaal object gebruikt kan worden zoals bij Strand in het origineel:.. *might lead one to suppose something about* etc. en *the desire to compose something about* etc.

Adrie weet dat enjambement toch te handhaven door *want* achter de regel te plaatsen, dit zou ook vooraan aan de derde regel kunnen, maar waarschijnlijk wil hij de refreinregel intact laten. Een andere oplossing voor de gelezen tekst zou kunnen zijn een dubbele punt achter het *-oeit* woord te zetten, dan blijft het rijm geheel intact en vervangt de : het woord *want*. Dat heeft Anneke R. in haar vertaling gedaan. In strofe drie bij Ria en Ronald staat die dubbele punt er niet, maar het effect is hetzelfde: de derde regel van die derde strofe enjambeert mooi met de tweede regel. Zie de vertalingen!

Ook in de andere vertalingen komt dit enjambement in strofe 3/4 en strofe 5/6 goed tot zijn recht. Soms levert de Engelse woordvolgorde nog hoofdbrekens op, bij Wim is in strofe drie de woordvolgorde nog 'op zijn Engels'.

Op **metrum** ga ik hier verder niet in, het rijm heeft al te veel woorden gevergd. Bovendien merk ik iedere keer bij onze bijeenkomsten dat bij het voorlezen veel regels beter lopen dan op papier.

Duidelijk is dat door de strakke vorm er overeenkomsten in de vertalingen zijn, waarmee niet gezegd is dat voor de hand liggende oplossingen ook altijd de beste zijn. Het team *-ijn / -oeit* mag dan in de meerderheid zijn, maar het blijven gelukkig individuele spelers met elk hun eigen sterke en zwakke punten. Ik ben blij dat de vertalingen daardoor toch niet al te veel overlap hebben. En ja, bij het lezen van twaalf vertalingen is het toch ook een opluchting na x keer dezelfde rijmwoorden, een oplossing tegen te komen die niet *oeit* en *ijnt*, maar *stoeit* met *-ing*, *-igt*, *-ugt* of *-aan*.

Tot zover over de vertalingen. We hebben het er goed afgebracht; ik dacht dat de rijm dwang groter zou zijn; de onbestemde sfeer komt in het algemeen goed uit de verf, niet alleen letterlijk bij het schilderij, ook bij de vertalingen.

Bij mijn keuze voor dit gedicht heeft meegespeeld dat ik het leuk vond dat het gekoppeld is aan een schilderij:

Maar dat is tegelijk het bezwaar van dit gedicht, dunkt me: het staat niet als zelfstandig gedicht buiten de context van het schilderij. Zie het commentaar van Wim: 'het schilderij op internet was voor mij essentieel in de vertaling.' En Ria: 'zonder het plaatje zou ik er niks van begrepen hebben.'

Anders is dat bij Sylvia Plath, die ook geïnspireerd door dit schilderij een gedicht – geen villanelle – heeft gemaakt dat ook *The Disquieting Muses* heet en dat wel als zelfstandig gedicht te lezen valt. Ze houdt minder vast aan het geschilderde beeld en gebruikt dat meer om uiting te geven aan haar eigen gevoelens:

The Disquieting Muses by Sylvia Plath

Mother, mother, what ill-bred aunt
Or what disfigured and unsightly
Cousin did you so unwisely keep
Unasked to my christening, that she
Sent these ladies in her stead
With heads like darning-eggs to nod
And nod and nod at foot and head
And at the left side of my crib?

Mother, who made to order stories
Of Mixie Blackshort the heroic bear,
Mother, whose witches always, always
Got baked into gingerbread, I wonder
Whether you saw them, whether you said
Words to rid me of those three ladies
Nodding by night around my bed,
Mouthless, eyeless, with stitched bald head.

In the hurricane, when father's twelve
Study windows bellied in
Like bubbles about to break, you fed
My brother and me cookies and Ovaltine
And helped the two of us to choir:
'Thor is angry; boom boom boom!
Thor is angry: we don't care!'
But those ladies broke the panes.
When on tiptoe the schoolgirls danced,
Blinking flashlights like fireflies
And singing the glowworm song, I could
Not lift a foot in the twinkle-dress
But, heavy-footed, stood aside
In the shadow cast by my dismal-headed
Godmothers, and you cried and cried:
And the shadow stretched, the lights went out.

Mother, you sent me to piano lessons
And praised my arabesques and trills
Although each teacher found my touch
Oddly wooden in spite of scales
And the hours of practicing, my ear
Tone-deaf and yes, unteachable.

I learned, I learned, I learned elsewhere,
From muses unhired by you, dear mother.

I woke one day to see you, mother,

Floating above me in bluest air
On a green balloon bright with a million
Flowers and bluebirds that never were
Never, never, found anywhere.
But the little planet bobbed away
Like a soap-bubble as you called: Come here!
And I faced my traveling companions.

Day now, night now, at head, side, feet,
They stand their vigil in gowns of stone,
Faces blank as the day I was born.
Their shadows long in the setting sun
That never brightens or goes down.
And this is the kingdom you bore me to,
Mother, mother. But no frown of mine
Will betray the company I keep.

Het tweede deel van deze Weerklank, een supplement, is een

Villanelle Special, met 21 Villanelles,

- allereerst de oudst overgeleverde Franse villanelle van Jean Passerat,
- daarna negentien Engelse villanelles, van Dylan Thomas' *Do not go Gentle into that good night* en andere klassiekers met hun, zoals Arie schreef, 'bijna Bijbels-mooie toon', tot geestige eigentijdse scheppingen als Wendy Cope's *A Villanelle for Hugo Williams*.
- Als laatste een Nederlands voorbeeld van Pieter Nieuwint, die jarenlang optrad met Ivo de Wijs. We hebben hem vaak in Almelo in de bibliotheek gehad als gast en later als vriend bij 'literaire diners'.

Let er vooral eens op wat sommige dichters weten te doen met de refreinen.

Villainelle

Jean Passerat	<i>I'ay perdu ma Tourterelle</i>
W.H. Auden	<i>If I Could Tell You</i>
Elizabeth Bishop	<i>One Art</i>
Wendy Cope	<i>The Ted Williams Villanelle</i> <i>Summer Villanelle</i> <i>A Villanelle for Hugo Williams</i>
Austin Dobson	<i>When I saw you last, Rose</i>
Edmund Gosse	<i>Wouldst thou not be content to die</i>
Seamus Heaney	<i>Villanelle for an Anniversary</i>
James Joyce	<i>Villanelle of the Temptress</i>
James Merrill	<i>The World and the Child</i>
Sylvia Plath	<i>Mad Girl's Love Song</i>
E.A. Robinson	<i>Villanelle of Change</i> <i>The House on the Hill</i>
Th. Roethke	<i>The right thing</i> <i>The Waking</i>
Mark Strand	<i>The Philosopher's Content</i> <i>The Disquieting Muses</i>
Dylan Thomas	<i>Do not go gentle into that good night</i>
Oscar Wilde	<i>PAN, a double villanelle</i>
Pieter Nieuwint	<i>Feest</i>

JEAN PASSERAT

J'ay perdu ma Tourterelle:
Est-ce point celle que j'oy?
Je veus aller après elle.

Tu regretes ta femelle,
Helas! aussi fai-je moy,
J'ay perdu ma Tourterelle.

Si ton Amour est fidelle,
Aussi est ferme ma foy,
Je veus aller après elle.

Ta plainte se renouvelle;
Tousjours plaindre je me doy:
J'ay perdu ma Tourterelle.

En ne voyant plus la belle
Plus rien de beau je ne voy:
Je veus aller après elle.

Mort, que tant de fois j'appelle,
Pren ce qui se donne à toy:
J'ay perdu ma Tourterelle,
Je veus aller après elle.

I have lost my turtledove:
Isn't that her gentle coo?
I will go and find my love.

Here you mourn your mated love;
Oh, God—I am mourning too:
I have lost my turtledove.

If you trust your faithful dove,
Trust my faith is just as true;
I will go and find my love.

Plaintively you speak your love;
All my speech is turned into
"I have lost my turtledove."

Such a beauty was my dove,
Other beauties will not do;
I will go and find my love.

Death, again entreated of,
Take one who is offered you:
I have lost my turtledove;
I will go and find my love.

W.H. AUDEN

If I Could Tell You

Time will say nothing but I told you so
Time only knows the price we have to pay;
If I could tell you I would let you know.

If we should weep when clowns put on their show,
If we should stumble when musicians play,
Time will say nothing but I told you so.

There are no fortunes to be sold, although,
Because I love you more than I can say,
If I could tell you I would let you know.

The winds must come from somewhere when they blow,
There must be reason why the leaves decay;
Time will say nothing but I told you so.

Perhaps the roses really want to grow,
The vision seriously intends to stay;
If I could tell you I would let you know.

Suppose the lions all get up and go,
And all the brooks and soldiers run away;
Will Time say nothing but I told you so?
If I could tell you I would let you know.

ELIZABETH BISHOP

One Art

The art of losing isn't hard to master;
so many things seem filled with the intent
to be lost that their loss is no disaster,

Lose something every day. Accept the fluster
of lost door keys, the hour badly spent.
The art of losing isn't hard to master.

Then practice losing farther, losing faster:
places, and names, and where it was you meant
to travel. None of these will bring disaster.

I lost my mother's watch. And look! my last, or
next-to-last, of three loved houses went.
The art of losing isn't hard to master.

I lost two cities, lovely ones. And, vaster,
some realms I owned, two rivers, a continent.
I miss them, but it wasn't a disaster.

- Even losing you (the joking voice, a gesture
I love) I shan't have lied. It's evident
the art of losing's not too hard to master

though it may look like (Write it!) like a disaster.

WENDY COPE

The Ted Williams Villanelle

"Don't let anybody mess with your swing."

- Ted Williams, baseball player

Watch the ball and do your thing.
This is the moment. Here's your chance.
Don't let anybody mess with your swing.

It's time to shine. You're in the ring.
Step forward, adopt a winning stance,
Watch the ball and do your thing,

And while the ball is taking wing,
Run without a backward glance.
Don't let anybody mess with your swing.

Don't let envious bastards bring
You down. Ignore the sneers, the can'ts.
watch the ball and do your thing.

Sing out, if you want to sing.
Jump up, when you long to dance.
Don't let anybody mess with your swing.

Enjoy your talents. Have your fling.
The seasons change. The years advance.
Watch the ball and do your thing,

And don't let anybody mess with your swing.

WENDY COPE

Summer Villanelle

You know exactly what to do -
Your kiss your fingers, on my thigh -
I think of little else but you.

It's bliss to have a lover who,
Touching one shoulder, makes me sigh -
You know exactly what to do.

You make me happy through and through,
The way the sun lights up the sky-
I think of little else but you.

I hardly sleep – an hour or two;
I can't eat much and this is why-
You know exactly what to do.

The movie in my mind is blue -
As June runs into warm July
I think of little else but you.

But is it love? And is it true?
Who cares? This much I can't deny;
You know exactly what to do;
I think of little else but you.

WENDY COPE

A Villanelle for Hugo Williams

What can I say? I'd like to be polite
But have you ever *seen* a villanelle?
You ask me "Have I got the rhyme-scheme right?"

Is that a joke? You're not a neophyte
Or some green-inker who can barely spell.
What can I say? I like to be polite.

No, not exactly, Hugo. No, not quite.
I trust this news won't plunge you into hell:
Your rhyme-scheme is some miles from being right.

What's going on? I know you're very bright.
You've won awards. You write supremely well.
What can I say? I like to be polite

And this is true: your books are a delight,
In prose, free verse and letters you excel.
You want my help with getting rhyme-schemes right.

You seem dead keen to master them, despite
Your puzzling inability to tell
Which bit goes where. These lines, if not polite,
Will be of use, I hope. The rhyme-scheme's right.

AUSTIN DOBSON

When I saw you last, Rose

When I saw you last, Rose,
You were only so high;—
How fast the time goes!

Like a bud ere it blows,
You just peeped at the sky,
When I saw you last, Rose!

Now your petals uncloze,
Now your May-time is nigh;—
How fast the time goes!

And a life,—how it grows!
You were scarcely so shy
When I saw you last, Rose!

In your bosom it shows
There's a guest on the sly;
How fast the time goes!

Is it Cupid? Who knows!
Yet you used not to sigh,
When I saw you last, Rose;—
How fast the time goes!

EDMUND GOSSE

Wouldst thou not be content to die

Wouldst thou not be content to die
When low-hung fruit is hardly clinging
And golden Autumn passes by?

Beneath this delicate rose-gray sky,
While sunset bells are faintly ringing,
Wouldst thou not be content to die?

For wintry webs of mist on high
Out of the muffled earth are springing,
And golden Autumn passes by.

O now when pleasures fade and fly,
And Hope her southward flight is winging,
Wouldst thou not be content to die?

Lest Winter come, with wailing cry
His cruel icy bondage bringing,
When golden Autumn hath passed by;

And thou with many a tear and sigh,
While life her wasted hands is wringing,
Shall pray in vain for leave to die
When golden Autumn hath passed by.

SEAMUS HEANEY

Villanelle for an Anniversary

(Heaney wrote this for the 350th anniversary of the founding of Harvard.)

A spirit moved. John Harvard walked the yard,
The atom lay unsplit, the west unwon,
The books stood open and the gates unbarred.

The maps dreamt on like moondust. Nothing stirred.
The future was a verb in hibernation.
A spirit moved, John Harvard walked the yard.

Before the classic style, before the clapboard,
All through the small hours of an origin,
The books stood open and the gate unbarred.

Night passage of a migratory bird.
Wingflap. Gownflap. Like a homing pigeon
A spirit moved, John Harvard walked the yard.

Was that his soul (look) sped to its reward
By grace or works? A shooting star? An omen?
The books stood open and the gate unbarred.

Begin again where frosts and tests were hard.
Find yourself or founder. Here, imagine
A spirit moves, John Harvard walks the yard,
The books stand open and the gates unbarred.

JAMES JOYCE

Stephen Daedalus' 'Villanelle of the Temptress'

Are you not weary of ardent ways,
Lure of the fallen seraphim?
Tell no more of enchanted days.

Your eyes have set man's heart ablaze
And you have had your will of him.
Are you not weary of ardent ways?

Above the flame the smoke of praise
Goes up from ocean rim to rim.
Tell no more of enchanted days.

Our broken cries and mournful lays
Rise in one eucharistic hymn.
Are you not weary of ardent ways?

While sacrificing hands upraise
The chalice flowing to the brim,
Tell no more of enchanted days.

And still you hold our longing gaze
With languorous look and lavish limb!
Are you not weary of ardent ways?
Tell no more of enchanted days.

JAMES MERRILL

The World and the Child

Letting his wisdom be the whole of love,
The father tiptoes out, backwards. A gleam
Falls on the child awake and wearied of,

Then, as the door clicks shut, is snuffed. The glove-
Gray afterglow appalls him. It would seem
That letting wisdom be the whole of love

Were pastime even for the bitter grove
Outside, whose owl's white hoot of disesteem
Falls on the child awake and wearied of.

He lies awake in pain, he does not move,
He will not scream. Any who heard him scream
Would let their wisdom be the whole of love.

People have filled the room he lies above.
Their talk, mild variation, chilling theme,
Falls on the child. Awake and wearied of

Mere pain, mere wisdom also, he would have
All the world waking from its winter dream,
Letting its wisdom be. The whole of love
Falls on the child awake and wearied of.

SYLVIA PLATH

Mad Girl's Love Song

I shut my eyes and all the world drops dead;
I lift my lids and all is born again.
(I think I made you up inside my head.)

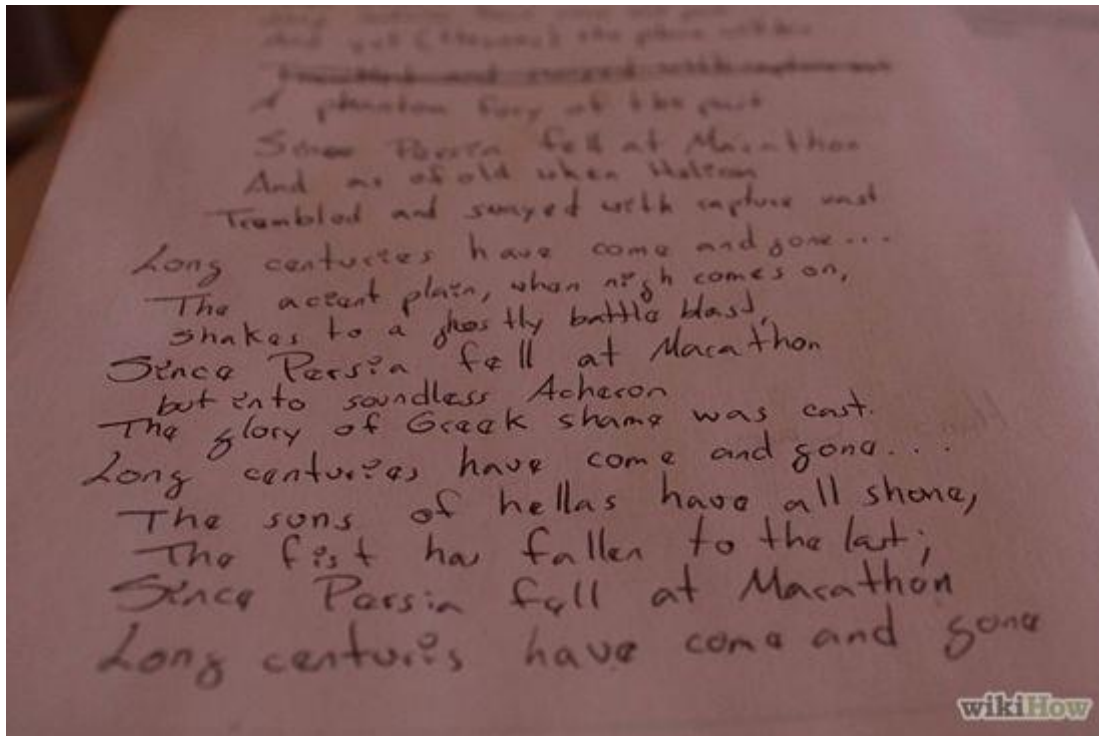
The stars go waltzing out in blue and red,
And arbitrary blackness gallops in:
I shut my eyes and all the world drops dead.

I dreamed that you bewitched me into bed
And sung me moon-struck, kissed me quite insane.
(I think I made you up inside my head.)

God topples from the sky, hell's fires fade:
Exit seraphim and Satan's men:
I shut my eyes and all the world drops dead.

I fancied you'd return the way you said,
But I grow old and I forget your name.
(I think I made you up inside my head.)

I should have loved a thunderbird instead;
At least when spring comes they roar back again.
I shut my eyes and all the world drops dead.
(I think I made you up inside my head.)

EDWIN ARLINGTON ROBINSON

Villanelle of Change

Since Persia fell at Marathon,
The yellow years have gathered fast:
Long centuries have come and gone.

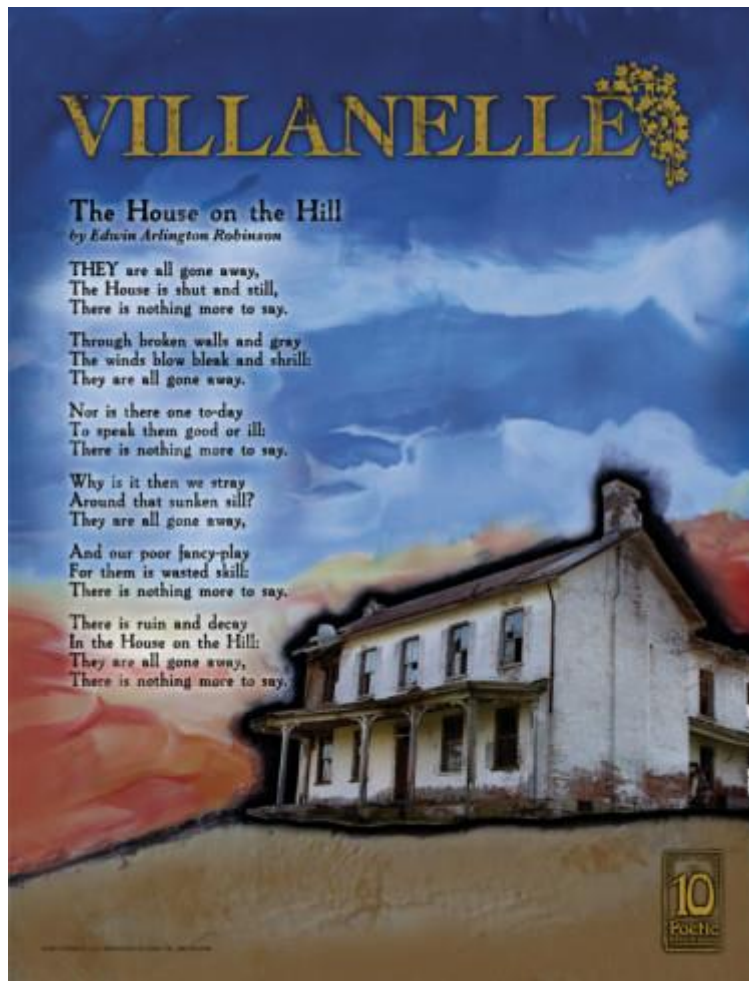
And yet (they say) the place will don
A phantom fury of the past,
Since Persia fell at Marathon;

And as of old, when Helicon
Trembled and swayed with rapture vast
(Long centuries have come and gone),

This ancient plain, when night comes on,
Shakes to a ghostly battle-blast,
Since Persia fell at Marathon.

But into soundless Acheron
The glory of Greek shame was cast:
Long centuries have come and gone,

The suns of Hellas have all shone,
The first has fallen to the last:—
Since Persia fell at Marathon,
Long centuries have come and gone.

EDWIN ARLINGTON ROBINSON

The House on the Hill

They are all gone away,
The House is shut and still,
There is nothing more to say.
Through broken walls and gray
The winds blow bleak and shrill:
They are all gone away.
Nor is there one to-day
To speak them good or ill:
There is nothing more to say.
Why is it then we stray
Around that sunken sill?
They are all gone away.

And our poor fancy-play
For them is wasted skill:
There is nothing more to say.
There is ruin and decay
In the House on the Hill:
They are all gone away,
There is nothing more to say.

THEODORE ROETHKE

The right thing

Let others probe the mystery if they can.
Time-harried prisoners of Shall and Will--
The right thing happens to the happy man.

The bird flies out, the bird flies back again;
The hill becomes the valley, and is still;
Let others delve that mystery if they can.

God bless the roots!--Body and soul are one!
The small become the great, the great the small;
The right thing happens to the happy man.

Child of the dark, he can out leap the sun,
His being single, and that being all:
The right thing happens to the happy man.

Or he sits still, a solid figure when
The self-destructive shake the common wall;
Takes to himself what mystery he can,

And, praising change as the slow night comes on,
Wills what he would, surrendering his will
Till mystery is no more: No more he can.
The right thing happens to the happy man.

THEODORE ROETHKE

The Waking

I wake to sleep, and take my waking slow.
I feel my fate in what I cannot fear.
I learn by going where I have to go.

We think by feeling. What is there to know?
I hear my being dance from ear to ear.
I wake to sleep, and take my waking slow.

Of those so close beside me, which are you?
God bless the Ground! I shall walk softly there,
And learn by going where I have to go.

Light takes the Tree; but who can tell us how?
The lowly worm climbs up a winding stair;
I wake to sleep, and take my waking slow.

Great Nature has another thing to do
To you and me; so take the lively air,
And, lovely, learn by going where to go.

This shaking keeps me steady. I should know.
What falls away is always. And is near.
I wake to sleep, and take my waking slow.
I learn by going where I have to go.

MARK STRAND

The Philosopher's Content

This melancholy moment will remain
So, too, the oracle beyond the gate,
And always the tower, the boat, the distant train

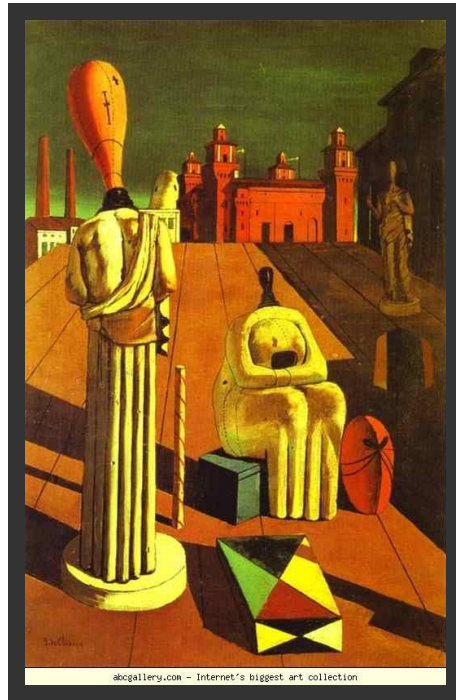
Somewhere to the south a Duke is slain,
A war is won. Here, it is too late.
This melancholy moment will remain.

Here, an autumn evening without rain,
Two artichokes abandoned on a crate,
And always the tower, the boat, the distant train.

Is this another scene of childhood pain?
Why do the clockhands say 1:28?
This melancholy moment will remain

The green and yellow light of love's domain
Falls upon the joylessness of fate,
And always the tower, the boat, the distant train.

The things our vision wills us to contain,
The life of objects, their unbearable weight.
This melancholy moment will remain,
And always the tower, the boat, the distant train.

MARK STRAND

The Disquieting Muses

Boredom sets in first, and then despair.
 One tries to brush it off. It only grows.
 Something about the silence of the square.

Something is wrong; something about the air,
 Its color; about the light, the way it glows.
 Boredom sets in first, and then despair.

The muses in their fluted evening wear,
 Their faces blank, might lead one to suppose
 Something about the silence of the square,

Something about the buildings standing there.
 But no, they have no purpose but to pose.
 Boredom sets in first, and then despair.

What happens after that, one doesn't care.
 What brought one here--the desire to compose
 Something about the silence of the square,

Or something else, of which one's not aware,
 Life itself, perhaps--who really knows?
 Boredom sets in first, and then despair...
 Something about the silence of the square.

DYLAN THOMAS

Do not go gentle into that good night

Do not go gentle into that good night,
Old age should burn and rave at close of day;
Rage, rage against the dying of the light.

Though wise men at their end know dark is right,
Because their words had forked no lightning they
Do not go gentle into that good night,

Good men, the last wave by, crying how bright
Their frail deeds might have danced in a green bay,
Rage, rage against the dying of the light.

Wild men who caught and sang the sun in flight,
And learn, too late, they grieved it on its way,
Do not go gentle into that good night,

Grave men, near death, who see with blinding sight
Blind eyes could blaze like meteors and be gay,
Rage, rage against the dying of the light.

And you, my father, there on the sad height,
Curse, bless, me now with your fierce tears, I pray.
Do not go gentle into that good night,
Rage, rage against the dying of the light.

OSCAR WILDE

PAN, a double villanelle

I

O goat-foot God of Arcady!
This modern world is grey and old,
And what remains to us of thee?

No more the shepherd lads in glee
Throw apples at thy wattled fold,
O goat-foot God of Arcady!

Nor through the laurels can one see
Thy soft brown limbs, thy beard of Gold,
And what remains to us of thee?

And dull and dead our Thames would be,
For here the winds are chill and cold,
O goat-foot God of Arcady!

Then keep the tomb of Helice,
Thine olive-woods, thy vine-clad wold,
And what remains to us of thee?

Though many an unsung elegy
Sleeps in the reeds our rivers hold,
O goat-foot Glod of Arcady!
Ah, what remains to us of thee?

II

Ah, leave the hills of Arcady,
Thy satyrs and their wanton play,
This modern world hath need of thee.

No nymph or Faun indeed have we,
For Faun and nymph are old and grey,
Ah, leave the hills of Arcady!

This is the land where liberty
Lit grave-browed Milton on his way,
This modern world hath need of thee!

A land of ancient chivalry
Where gentle Sidney saw the day,
Ah, leave the hills of Arcady!

This fierce sea-lion of the sea,
This England lacks some stronger lay,
This modern world hath need of thee!

Then blow some trumpet loud and free,
And give thine oaten pipe away,
Ah, leave the hills of Arcady!
This modern world hath need of thee!

PIETER NIEUWINT

Feest

Het was, geloof ik, wel een aardig feest
Maar daarmee ben ik vrijwel uitgepraat
Het staat me niet meer helder voor de geest

Ik voel me nog wat vaag en wat displaced
Toen ik naar huis ging was het veel te laat
Het was, geloof ik, wel een aardig feest

Ik pijnig mijn geheugen, licht bevreesd
Dat ik mijn reputatie heb geschaad
Het staat me niet meer helder voor de geest

Mijn hoofdpijn, die voorlopig niet geneest
Wijst op een meer dan kennelijke staat
Het was, geloof ik, wel een aardig feest

Heb ik me soms gedragen als een beest
En vrat en zoop ik me weer uit de naad?
Het staat me niet meer helder voor de geest

Ben ik er eigenlijk wel bij geweest?
Mijn houten hoofd is één enorm hiaat
Het was, geloof ik, wel een aardig feest
Het staat me niet meer helder voor de geest

ONE SLICE OF FRESHLY TOASTED WHOLE WHEAT RYE,
A QUARTER POUND OF HAM WITH HONEY GLAZE -
BENEATH THAT TWO CRISP LEAVES OF LETTUCE LIE.

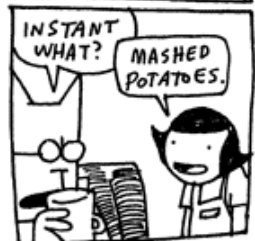
GOLD BREADED TROUT MADE AT OUR OWN FISH FRY,
SCALLOPS STILL WET FROM MASSACHUSETTS' BAYS.
ONE SLICE OF FRESHLY TOASTED WHOLE WHEAT RYE.

THE THINNEST SPREAD OF LIBBY'S PUMPKIN PIE
FILLING, A LONE TOMATO BY THERE STAYS.
BENEATH THAT TWO CRISP LEAVES OF LETTUCE LIE.

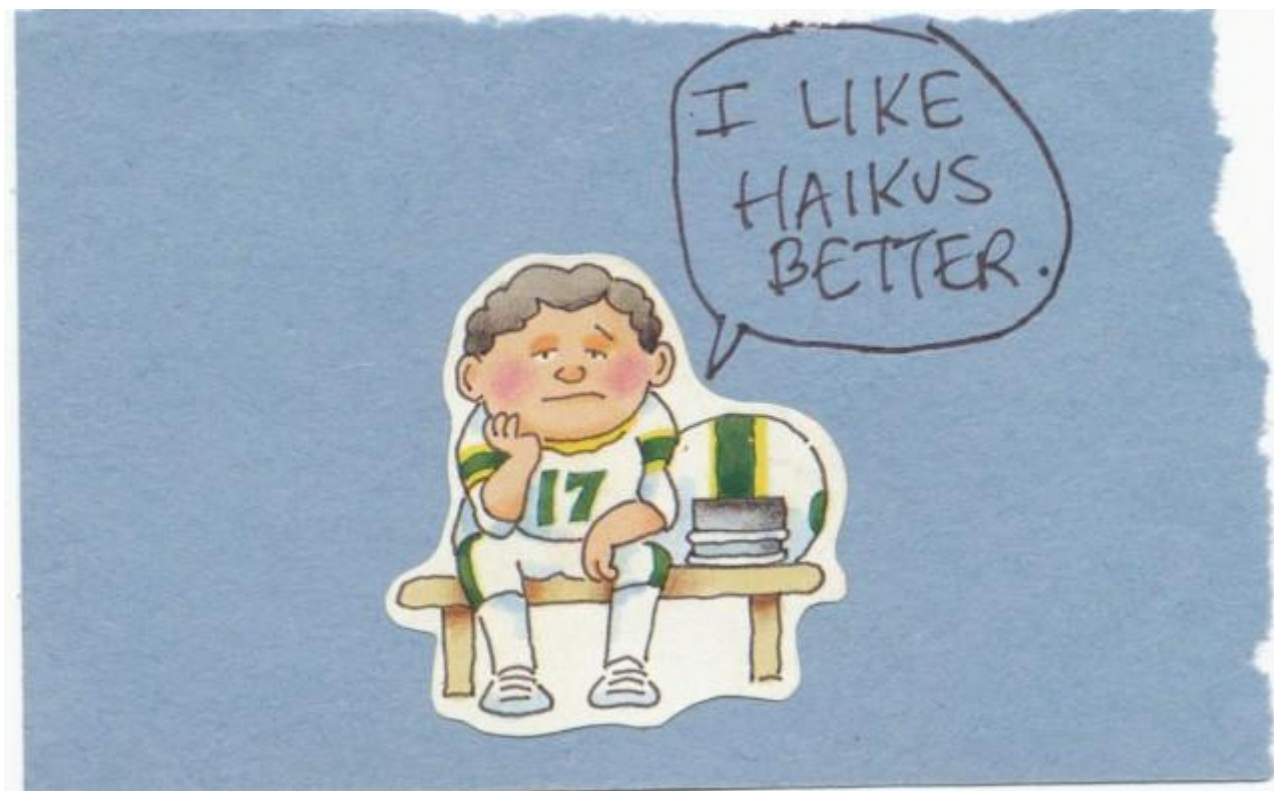
THICK AVOCADO SLICES PILE HIGH.
THE CHOPPED RED ONION CHILI SETS ABLAZE
ONE SLICE OF FRESHLY TOASTED WHOLE WHEAT RYE.

ABOVE THIS TOWER ONE JUDGEMENTAL EYE
OF PITTED OLIVE HOLDS US IN ITS GAZE -
BENEATH THAT TWO CRISP LEAVES OF LETTUCE LIE.

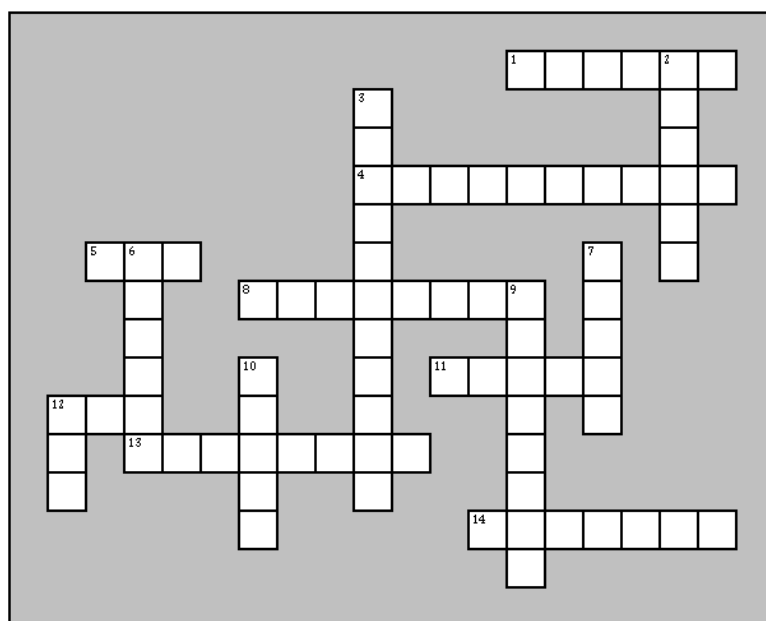
THERE'S FOUR GREAT KINDS OF PICKLES, SWEET TO DRY,
MUSTARD, OPTIONAL KETCHUP, MAYONNAISE,
ONE SLICE OF FRESHLY TOASTED WHOLE WHEAT RYE,
BENEATH THAT TWO CRISP LEAVES OF LETTUCE LIE.

THE VILLANELLE IS THE MOST
RESTRICTIVE OF ALL SANDWICH FORMS

Villanelle Crossword

Across

1. all lines are same metrical _____ in villanelle
4. created new "terzanelle" form
5. rhyme scheme of tercet in villanelle
8. stanza of four lines
11. uniquely written for one occasion
12. villanelle has ____ different refrains
13. French author of original turtledove villanelle
14. line repeated later

Down

2. stanza of three lines
3. wrote archetypical villanelle "Do not go gentle"
6. woman who wrote modern villanelle "One Art"
7. measuring number of syllables and rhythmic beats in line
9. number of lines in standard villanelle
10. Introduced villanelle form to England in an essay
12. villanelle has only ____ different rhyme sounds

Theodore Roethke: Orchids *Edna St. Vincent Millay*: What lips my lips have
 kissed *James Fenton*: Hinterhof *Philip Larkin*: Deceptions *John Keats*: To
 Autumn *Seamus Heaney*: The Grauballe Man *William Shakespeare*: Sonnet XX
William Henry Davies: Leisure *Gerard Manley Hopkins*: Pied Beauty
A.E. Housman: Sonnet XV from A Shropshire Lad *Christina Rossetti*: The First
 Day, Monna Innominata *Johannes Bobrowski*: Die Memel *John Donne*: Goe,
 and catche a falling starre *Rita Dove*: Evening Primrose *Alexander Pope*: Of the
 Use of Riches *Thomas Hardy*: She, to Him *Louis MacNeice*: The Sunlight on the
 Garden *Pat Cooksey*: The Sick Note *Edna St. Vincent Millay*: If I Should Learn
Dylan Thomas: Do not go gentle into that good night *Martialis*: Epigram V34:
 Erotion *Robert Frost*: Stopping by Woods on a Snowy Evening *Louis MacNeice*:
 The Taxis *Robert Bly*: Mourning Pablo Neruda *Elizabeth Jennings*: A Game of
 Chess *Sylvia Plath*: The Surgeon at 2 A.M. *Peter Porter*: An Exequy *Victor Hugo*:
 Sur une Barricade *Mark Strand*: Eating Poetry *W.B. Yeats*: Sailing to Byzantium
John Milton: Paradise Lost IX *Thomas Gray*: Elegy Written in a Country
 Churchyard *William Shakespeare*: To be or not to be *Ethan Coen*: Hereafter
Patricia Beer: In a Country Museum *John Betjeman*: Slough *Elizabeth Jennings*:
 One Flesh *Elizabeth Barrett Browning*: If thou must love me *Elinor Wylie*: Pretty
 Words *Brian Merriman*: The Midnight Court *Wallace Stevens*: Outside the
 Hospital *Mary Angelou*: Caged Bird *Ogden Nash*: To a small boy standing on my
 shoes while I am wearing them *Lord Byron*: Fare Thee well *W.D. Snodgrass*:
 Wire Walker *Wilfred Owen*: Dulce et Decorum est *Dante Gabriel Rossetti*: Lost
 Days *W.H. Auden*: The Composer *Louise Glück*: The Wild Iris *Bertold Brecht*:
 Das zwölfte Sonett *Wallace Stevens*: Gray Stones and Gray Pigeons *Emily*
Dickinson: It was not Death *Richard Wilbur*: Praise in Summer *Maurice Sagoff*:
 Beowulf/Walden *Anne Stevenson*: The miracle of the bees and the foxgloves
Tony Harrison: The Icing Hand *Edna St. Vincent Millay*: Sonnet 04 *Parker Butler*
 Jaded Meeker Humorist *Thomas Moore*: The Time I've Lost in Wooing *Thomas*
Hardy: Neutral Tones *Robert Louis Stevenson*: Escape at bedtime *John Wilmot*:
Earl Rochester: A Song of a Young Lady *Wallace Stevens*: The Plot against the
 Giant *Nelly Sachs*: An euch die das neue Haus bauen *William Blake*: The Tyger
Ronald Wallace: No Pegasus *Thomas Hood*: November